

Här är en pedagogisk genomgång gjort av ChatGPT¹ av vad Regeringens lagförslag faktiskt skulle innebära i praktiken, med konkreta exempel – och varför Lagrådet så kraftfullt säger nej.

Vad går förslaget ut på i korthet?

Regeringen vill:

- Höja straffskalor för ca 50 brott
- Införa ”**dubbla straff**” för brott kopplade till kriminella nätverk
- Göra det lättare att döma till längre fängelsestraff

Syftet är att få **fler och längre fängelsestraff**

Vad händer med strafflängderna? (konkreta exempel)

1. Gängkoppling → straffet kan dubbleras

Om ett brott anses ha koppling till ett kriminellt nätverk ska straffvärdet **som utgångspunkt fördubblas**

Exempel:

- Misshandel som normalt ger 2 år
- Med gängkoppling → **ca 4 år**

👉 Problem:

Ett mindre allvarligt brott i ett nätverk kan bli hårdare straffat än ett grövre brott utanför nätverk.

Det bryter mot proportionalitet (att straff ska motsvara brottets allvar).

2. Grov stöld – minimistraff höjs kraftigt

Förslaget:

- Från 6 månader → 1 år

Konsekvens:

Tidigare:

- Kunde ge villkorlig dom / skyddstillsyn

Efter förslaget:

- **Fängelse blir i princip obligatoriskt**

👉 Lagrådet säger att detta:

- Slår mot de *minst allvarliga* fallen av grov stöld
 - Inte är ordentligt motiverat
 - Får stora konsekvenser som inte analyserats
-

3. Fler brott trycks upp till fängelsenivå

Eftersom många minimistraff höjs till 1 år eller mer:

☞ Det skapar en tumregel i praxis:

- 1 år = stark presumtion för fängelse

Exempel:

- Grovt bedrägeri
- Grov förskingring
- Grovt häleri

→ Alla dessa riskerar att gå från alternativa påföljder till **fängelse som standard**

4. Flerbrottslighet → kraftigt högre totalstraff

Förslaget innebär att:

- Maxstraffet vid flera brott kan **fördubblas**

Exempel:

- Två brott med max 6 år
- Idag: kanske ~8–10 år
- Förslag: kan bli upp till **12 år eller mer**

☞ Lagrådet menar att detta bryter mot etablerade principer (aspirationsprincipen).

5. Risk för livstidsstraff i fler situationer

Förslaget öppnar för livstid även när inget enskilt brott har livstid i straffskalan.

☞ Exempel:

- Flera grova våldsbrott → livstid

☞ Lagrådet:

- Ser inget praktiskt behov
 - Tycker det är rättsosäkert
-

! Varför förkastar Lagrådet *hela* förslaget?

Lagrådet är ovanligt hårda. De säger nej av flera grundläggande skäl:

1. 🇨🇭 Dåligt berett – nästan ett “hastverk”

- För kort utredningstid
- För kort remisstid
- Bristfälligt underlag

☞ De säger rakt ut att **grundlagen inte uppfyllts**

2. Ingen helhetsbild

Regeringen lägger många reformer samtidigt:

- Ingen samordning
- Ingen analys av hur allt hänger ihop

👉 “hart när omöjligt att överblicka”

3. Saknar stöd i forskning

Regeringen påstår att hårdare straff:

- minskar brott
- ökar trygghet

👉 Lagrådet:

- Det finns **inga belägg för detta**
 - Effekten är troligen marginell
-

4. Bryter mot straffrättens principer

Problem:

- Proportionalitet (lika brott → lika straff)
- Ekvivalens (allvarligare brott → högre straff)

👉 Exempel:

- Dataintrång kan få samma straff som dråp
 - Mindre brott i gäng kan straffas hårdare än grövre brott
-

5. Fel sätt att tänka om straff

Regeringen blandar in saker som:

- brottslighetens omfattning
- samhällsproblem
- brottsofferperspektiv

👉 Lagrådet:

- Straff ska baseras på **brottets skada**, inte politik eller signalvärden
-

6. Otydliga regler (rättsosäkerhet)

Exempel:

- Vad är ett “kriminellt nätverk”?
- Hur definieras “allvarlig brottslighet”?

👉 Domstolar skulle behöva gissa → strider mot legalitetsprincipen

Sammanfattning (kärnan)

Vad skulle hända?

- Fler skulle få fängelse
- Straffen skulle bli betydligt längre
- Gängkoppling kan dubblera straff
- Systemet blir hårdare men också mer ojämnt

Varför säger Lagrådet nej?

- Förslaget är **dåligt genomarbetat**
- Saknar **vetenskapligt stöd**
- Riskerar **orättvisa och oproportionerliga straff**
- Hotar **rättssäkerheten**

¹ Tfk gav detta uppdrag till ChatGPT 5.4:

Lagrådets yttrande

Beskriv på ett pedagogiskt sätt med några exempel vilka konsekvenser lagförslaget enligt Lagrådet kan få för några typiska brott när det kommer till strafflängd och varför Lagrådet har förkastat hela förslaget.